

1295a).

Així hem usat sempre el nostre mot en català; al·trament notem que també l'anglès oposa *I'm coming*, i l'al. *ich komme sogleich*, al cast. *ya voy*, ni més ni menys que el nostre *ja vinc*; i que fóra pura i desusada barbàrie dir, en català, *ja vaig* o *vaig*, amb el paper del cast. (*ya voy*); i en llengua d'oc coses així arriben fins a la frontera basca: «enta voler *vier* ni comparar a la hore assignade» a. 1457 (*Cart. d'Ossau*, p. 283).

Fins en cast. i port. ha estat una innovació moderna, la radical i simplista restricció de *venir* al moviment cap a la primera persona. No sols a l'E. Mj. es deia allà com en català, sinó encara en els temps bons i clàssics d'aquella llengua veiem en Lope de Vega: «¿No vienes, conde? —Ya vengo» (*El Cuerdo Loco*, v. 124); i en el *DECH* (v, 770b-771a) aplego una munió d'exs. d'aquest ús en Cervantes i molts clàssics i medievals, o dialectals portuguesos. Oposició, doncs, amb la regla castellana actual, no sols per part del català i les altres llengües germanes, sinó també en el castellà i portuguès clàssics i antics.

Notem més, que basta també al cas d'anar cap a un altre lloc acompanyant-nos, o el de moviments futurs o hipotètics: «Quan seré mort vindràs al cementiri / cap a les hores del vespral repòs: / vindràs a repassar --- tota endolada, / desafiant l'eterna quietud...» (Coromines, id., *ibid.*, 1290a13f.); com en clàssics castellans: «me habéis de hacer merced de venir conmigo, que llevando un español a mi lado --- haré cuenta que llevo en mi guarda los exércitos de Xerxes», Cervantes (*Novelas Ejemplares*, ed. HZUreña, 175); «D. Quixote se despidió de sus huéspedes, los quales rogaron se viniese con ellos a Sevilla» (I, cap. 14, *Cl. Cast.* I, 326), «con estas pláticas llegamos a Torrejón, donde se quedó, que venía a ver una prima suya», Quevedo (*Buscón*, p. 102).

A l'E. Mj. s'arribava, en totes les llengües romàniques, a usos encara més amplis, quasi en la mesura del llatí clàssic. No caldria sinó repassar els exs. cat. que a la capçalera hem citat de Desclot, de les *Homilies* i del doc. onzcentista del Cardener. No ens meravella, doncs, notar que els catalans que en avançar el S. xvi, cedint a la deserció nobiliària es passaven a la llengua castellana, continuaven encara en aquests usos medievals: «Venida en Inglaterra la pobre Pelegrina, allegó a sazón que Ponpeo --- oía misa», Timoneda (*Pastrañuelo* XXI, *Cl. Cast.*, 101.209), «Fernán Ximénez de Arenós, uno de los más principales capitanes aragoneses que vinieron con Roger en Grecia ---», F. de Montcada (*Exped. Cat. a Gr.* xxxix, *Rivad.* xxi, 37a).

A penes cal precisar que d'exs. n'hi ha, copiosos, en tots els nostres clàssics medievals. Ja quan Jaume I diu «Nós enviam missatge a don P. Ferrandes e --- a N. G. de Cervera, que vinguessen a Nós a Montsó, car en totes maneres ne volíem exir» es tracta d'un lloc on ja no està el qui parla. I més avall és fins i tot l'ús merament llatí d'anada a un lloc qualsevol, amb mera condició de tendir a un «terminus»: «exim, sus en l'alba, de Montsó --- e anam aquel dia a Berbegal, que no trobam contrast en la carrera, e altre dia en-

tram en Osca, e vinguem depuys a Saragoça» (§ 14, *Ag.*, 22.1f.).

Per terra o mar: «Corral Lança capità --- *venc* en la mar del rei de Tunis --- en una illa --- *venc* per levar aigua; e axí com ell *venc* en aquell loc --- deu galees de sarraïns --- *vengueren* en aquell loc mateix --- e con les galees d'En C. L. veeren *venir* les deu galees, eixiren de la posta; e los sarraïns --- vigorosament *vengren* ves les galees d'En C. L.»; i parlant d'un lloc en el passat: «dixeren al llur capità que les galees *venien* a ell per ço que's retessen ---», Muntaner, que també l'usa com a reflexiu: «lo papa --- li respòs que pus ell lavors se cobria d'ell, que negun secors no li daria --- e-l dit noble protestà --- pres comiat mal e fellon del papa e --- pensà de recüller, e *venc-se'n* a Alcoll.»

Expressant companyia amb el parlant, però futura: «del senyor rei --- con ell serà gitat --- haurem madona Maria de Muntpestler, reina, que --- irà ab nós al dit senyor rei; e sí *vendran* ab nós dos notaris --- un ciri en la mà --- estaran justats entró que sia prop de l'alba, que vós obrirets la cambra --- e mostrar-li hem que té de prop la dita madona Maria, e que havem fe --- engenrarà tal fruit de què --- e-l seu regne ne serà proveït» (§§ 19, 56, 2, *Casac.* I, 50.5, 118.18, 20.16).

«En lo mont de Rodope --- sonant la rota canté --- per gran multitud d'arbres --- bèsties e ocells, qui *vengueren* oir lo plasant so que jo feia --- tolgueren-me lo cap e ---», BMetge (*Somni* III, *NCl.*, 89.3); «partim d'aquí e *venguem* prop de la ciutat», parlant de Rodes, JMartorell (*Ag.* I, 126); «*venc* a ella de nit», Jn. Esteve (*LiEleg.*). En Cerverí és també per al viatge en companyia del parlant, en futur, però no quan es nega la companyia: l'Altíssim ha baixat a la terra per pronunciar el Judici i, desús a pujar novament al Cel, «als bons dirà Déus: —Mos amics / --- / ara *n venits* en Paradís; / aycell non tengron mon camí, / per qu' ara non *iran* ab mi» (*Oració*, vv. 82-84).

Usos que podem seguir exemplificant fins avui en tots els dominis dialectals de la llengua: «anar amb mi a ---», quan per animar els seus hostes dormilegues, proposa al celebrant el B. de Maldà que «cridàs pels aposentos 'Qui vulga *venir* a missa ---'» (*Coll. d. l. Bona Vida*, 79); «Quan d'Orient / los tres reis l'estrella veren, / Déu omnipotent, / per adorar-lo *vengueren*», «la tenim per fer *boni* l'aiga als prats de sus», Cornellà de Conflent (1960).

L'exemple de Cerverí és útil, alhora, en tant que il·lustra l'etimologia de l'Imp. 2 *vine*, assenyalada per primer cop en el meu treball de 1943 (*VidesR.* *reprod.* en *LleuresC.* 329ss., 92) com a provinent de *vin-ne*, resultat català del ll. *VENĪ + INDE*, amb *vin* resultat metafònic de l'Imp. llatí *VENĪ* en singular, tan com aquell vers de Cerverí ho posa amb el plural *n venits*, sinó que hi hagué després aglutinació amb l'adverbi locatiu de provenença *ne INDE*. A les cites italianes i occitanes que ja donava el 1943 en comprovació, afegim-n'hi d'altres; com en l'italià dantesco: «E già il Poeta innanzi mi saliva, / e dicea: —*Vien-ni* omai! vedi ch'è tocco / meridian dal sole ---» amb el *ni* de *INDE*